



СМ 401

СТИЛИСТИКА

Приета: прот. №27 от 31.10.2008г., актуализирана с прот.№ 14:07.03.2016 г.

Лектор: Доц. д-р Веселина Ватева

АНОТАЦИЯ

В курса по стилистика на студентите се представят конотативните възможности на различните равнища на езика – фонетично, лексикално, морфологично, синтактично. Дават им се знания за метафоричните и метонимичните тропи. Запознават се с видовете стилистични грешки и начините за тяхното редактиране. Прави се лингвистична характеристика на отделните функционални стилове.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Целите на курса са студентите да овладеят механизмите за лингвостилистичен анализ на текст от различен функционален стил (най-вече публицистичен); да се научат да откриват различните видове стилистични грешки (алогизъм, амфиболия, брахилогия, хипербат, плеоназъм, шаблон) и да ги отстраняват чрез подходящ вид редактиране (плеонастично, брахилогично, тропово, еналагично).

В резултат на обучението се очаква студентите да умеят да анализират главно публицистични текстове, да създават стилистично издържан текст, да не допускат стилистични грешки или ако открият такива грешки, да знаят как да ги редактират.

ПРЕДПОСТАВКИ

Необходимите предпоставки за възприемането на теоретичните постановки в курса по стилистика са придобитите вече знания от курсовете по фонетика, лексикология, морфология и синтаксис на българския език.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	Общ
Връзки с обществеността	Задължителна	5	30	20		50	15	10	25	
Журналистика	Задължителна	5	30	20		50	15	10	25	
Обществени комуникации и информационни науки	Задължителна	5	30	20		50	15	10	25	
Журналистика и връзки с обществеността	Задължителна	5	30	20		50	15	10	25	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Възникване на стилистиката. Възникване на стилистиката в древността под формата на реторика и поетика; различни определения за понятието “стил”; предмет на науката стилистика; направления в стилистиката; школи в стилистиката.

Тема 2. Понятието конотация. Значение на термина “конотация”; конотативни функции – семантични, структурни (по аналогия или по контраст); експресивни – ритмо-мелодически, звукоподражателни, метафорични, функционалноезиководиференциращи.

Тема 3. Метафората – основен езиков феномен. Разбиранията за метафората на древногръцките философи Аристотел и Квинтилиан; традиционни и съвременни теории за метафората – сравнителна теория, субституционална, интеракционистка теория; същност на метафората според Исак Паси и Пол Рикьор – съпоставка между метафора и сравнение, живи и мъртви метафори.

Тема 4. Метафорични тропи. Метонимия и метонимични тропи. Метафорични тропи – олицетворение, хипербола, литота, оксиморон, синестезия. Метонимия – видове връзки между двата обекта в пространството или във времето. Метонимични тропи – синекдоха, сингуларизация, плурализация, антономазия, паронимазия. Ирония.

Тема 5. Конотативни функции на фонетичното равнище на езика. Предмет и задачи на фоностилистиката. Видове фонетични повторения – експресивни фонетични повторения (асонанс, алитерация, оноματοпея); порочни повторения в разговорната реч и в публицистичните текстове.

Тема 6. Конотативни функции на лексикалното равнище на езика. Групиране на лексиката от функционално-експресивно гледище (думи с положителен и думи с отрицателен емоционален оттенък) и от функционално-стилистично гледище (общоупотребима и лексика с ограничена употреба – разговорна и книжна). Групиране на лексиката в лексикално-семантични групи – омоними, пароними, синоними, антоними – структурна и семантична класификация, употребата им в отделните функционални стилове. Групиране на лексиката според сферата на употреба – общоупотребима и лексика с ограничена употреба – диалектна, специална, жаргонна; стилистичните ѝ функции в отделните стилове. Групиране на лексиката според активната или пасивната ѝ употреба – активна лексика и пасивна лексика (остарели думи – архаизми и историзми, нови думи), употребата им в отделните стилове.

Тема 7. Конотативни функции на морфологичното равнище на езика. Конотативни функции на словообразователните морфемии; Конотативни функции на граматическите морфемии – морфологически дублети, граматическа метафора.

Тема 8. Транспозиции по морфологическите граматически категории. Транспозиции по категориите вид на глагола, лице число, време, таксис, вид на действието, вид на изказването, наклонение, залог, род.

Тема 9. Конотативни функции на синтактичното равнище на езика Конотативни функции на изреченията според начина им на изказване – съобщителни, въпросителни (видове и тяхната конотативност), подбудителни, желателни, възклицателни. Конотативни функции на изреченията по структура – едносъставни (определенолични, неопределенолични, безлични, обобщенолични, именни); елиптични; незавършени.

Тема 10. Редактиране. Същност и видове. Същност на редактирането. Видове редактиране. Плеонастично редактиране (прибавяне) – епитет; сравнение; повторение (анафора, мезофора, епифора, синтактичен паралелизъм); вметнати конструкции. Еналагично редактиране

(разместване) – обособени части, инверсия. Брахилогично редактиране (съкращаване). Тропово редактиране (заместване с други думи – синоними).

Тема 11. Лингвистична характеристика на функционалните стилове. Публицистичен стил. Художествен стил. Разговорен стил. Научен стил. Административен стил.

Тема 12. Стилистични грешки. Стилистичната грешка като нарушение на различните езикови норми; стилистична грешка и стилистичен ефект. Видове стилистични грешки – алогизъм, амфиболия, брахилогия, хипербат, плеоназъм, шаблон. Отстраняване на стилистичните грешки чрез различни видове редактиране.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Всички лекции се представят чрез мултимедийни презентации. Те са включени в електронен курс, който съдържа още речници с термини по съответните теми, задания и тестове. Дисциплината се провежда освен чрез лекции и чрез семинарни занятия.

СЕМИНАРНИ ЗАНЯТИЯ

Тема 1. Метафора и метафорични тропи. Метонимия и метонимични тропи.

Тема 2. Лингвостилистичен анализ на публицистичен текст.

Тема 3. Лингвостилистичен анализ на публицистичен текст.

Тема 4. Лингвостилистичен анализ на художествен текст.

Тема 5. Редактиране на текст със стилистични грешки.

По време на семинарните занятия се използват методите панелна дискусия и обсъждане. На студентите се възлага и самостоятелна работа. Тя е под формата на курсов проект. Той представлява лингвостилистичен анализ на публицистичен текст от пресата. Студентите сами подбират текста. Анализът трябва да включва лексикална, морфологична, синтактична характеристика на текста и да се разгледат стилистичните функции на употребените езикови единици.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценката по дисциплината се формира по следния начин: 30% е оценката от курсовия проект, 70% е оценката от писмения изпит по въпросите от изпитния въпросник.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Бояджиев 2008: Т. Бояджиев. Езиковата ситуация у нас в исторически и съвременен план и европейската езикова политика. В: Сп. Български език, кн.2, 2008.
2. Ватева 2010: В. Ватева. Функционална стилистика (със задачи и текстове за упражнения). Б., 2010.
3. Ватева 2007: В. Ватева. Стилистични ефекти на транспозициите по някои морфологични категории в текстове от пресата. В: Годишник на БСУ, т. XVII, 2007.
4. Ватева 2008: В. Ватева. Конотативни функции на синтактичното равнище на езика в текстове от публицистичния стил. В: Годишник на БСУ, т. XIX, 2008.
5. Ватева 2010: В. Ватева. Към въпроса за перифразата в текстове от публицистичния стил. В: сп. Съвременна хуманитаристика, бр. 1, 2010.

6. Ватева 2010: В. Ватева. Сравнението в текстове от публицистичния стил. Сб. "Предизвикателства пред висшето образование и научните изследвания в условия на криза", Б. т. I, 2010.
7. Ватева 2011: В. Ватева. Метафората в публицистични текстове от пресата. Сб. "Взаимодействието теория – практика: ключови проблеми и решения". Б., т. I, 2011.
8. Маровска 1998: В. Маровска. Стилистика на българския език. П., 1998.
9. Попов 2001: Д. Попов. Стилистика. Ш. 2001.
10. Станева 2001: Хр. Станева. Стилистика на българския книжовен език. В. Т., 2001.



СМ 401

СТИЛИСТИКА

Лектор: Доц. д-р Веселина Ватева

1. Възникване на стилистиката. Понятието “стил”. Предмет и задачи на стилистиката като наука. Школи в стилистиката.
2. Понятието конотация. Конотативни функции.
3. Метафората – основен езиков феномен.
4. Метафорични тропи. Метонимия и метонимични тропи.
5. Конотативни функции на фонетичното равнище на езика – експресивни фонетични повторения; порочни фонетични повторения в разговорната реч и в публицистичните текстове.
6. Конотативни функции на лексикалното равнище на езика:
 - 6.1. Групиране на лексиката от функционално-експресивно и функционално-стилистично гледище.
 - 6.2. Групиране на лексиката в лексикално-семантични групи – омоними, пароними, синоними, антоними. Употребата им в отделните функционални стилове.
 - 6.3. Групиране на лексиката според сферата на употреба – общоупотребима и лексика с ограничена употреба (диалектна, специална, жаргонна лексика). Употребата ѝ в отделните функционални стилове.
 - 6.4. Групиране на лексиката според активната или пасивната ѝ употреба (архаизми, историзми, неологизми). Стилистични функции.
7. Конотативни функции на морфологичното равнище на езика – формообразователни и словообразователни морфеми.
8. Транспозиции по морфологичните граматически категории – вид на глагола, лице, число, време, таксис, вид на действието (резултативни / нерезултативни форми), вид на изказването (преизказни / непреизказни форми), наклонение, залог, род. Стилистични ефекти на транспозициите.
9. Конотативни функции на синтактичното равнище на езика:
 - 9.1. Конотативни функции на изреченията според начина им на изказване – съобщителни, въпросителни, подбудителни, желателни, възклицателни изречения.
 - 9.2. Конотативни функции на изреченията по структура – едносъставни (видове), елиптични, недовършени изречения.
10. Редактиране на текст
 - 10.1. Същност на редактирането и видове (плеонастично, брахилогично, тропово, еналагично редактиране).
 - 10.2. Плеонастично редактиране (прибавяне)
 - 10.2.1. Епитет.

- 10.2.2. Сравнение.
- 10.2.3. Повторение (анафора, мезофора, епифора; синтактичен паралелизъм).
- 10.2.4. Вметнати конструкции.
- 10.3. Еналагично редактиране (разместване)
- 10.3.1. Обособени части.
- 10.3.2. Инверсия.
- 11. Лингвистична характеристика на функционалните стилове
- 11.1. Публицистичен стил.
- 11.2. Научен и административен стил.
- 11.3. Разговорен и художествен стил.
- 12. Стилистични грешки
- 12.1. Стилистичната грешка като нарушение на различните езикови норми; стилистична грешка и стилистичен ефект; видове стилистични грешки.
- 12.2. Алогизъм.
- 12.3. Амфиболия.
- 12.4. Брахилогия.
- 12.5. Хипербат.
- 12.6. Плеоназъм; тавтология.
- 12.7. Шаблон.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Бояджиев 2008: Т. Бояджиев. Езиковата ситуация у нас в исторически и съвременен план и европейската езикова политика. В: Сп. Български език, кн.2, 2008.
2. Ватева 2010: В. Ватева. Функционална стилистика (със задачи и текстове за упражнения). Б., 2010.
3. Ватева 2007: В. Ватева. Стилистични ефекти на транспозициите по някои морфологични категории в текстове от пресата. В: Годишник на БСУ, т. XVII, 2007.
4. Ватева 2008: В. Ватева. Конотативни функции на синтактичното равнище на езика в текстове от публицистичния стил. В: Годишник на БСУ, т. XIX, 2008.
5. Ватева 2010: В. Ватева. Към въпроса за перифразата в текстове от публицистичния стил. В: сп. Съвременна хуманитаристика, бр. 1, 2010.
6. Ватева 2010: В. Ватева. Сравнението в текстове от публицистичния стил. Сб. "Предизвикателства пред висшето образование и научните изследвания в условия на криза", Б. т. I, 2010.
7. Ватева 2011: В. Ватева. Метафората в публицистични текстове от пресата. Сб. "Взаимодействието теория – практика: ключови проблеми и решения". Б., т. I, 2011.
8. Маровска 1998: В. Маровска. Стилистика на българския език. П., 1998.
9. Попов 2001: Д. Попов. Стилистика. Ш. 2001.
10. Станева 2001: Хр. Станева. Стилистика на българския книжовен език. В. Т., 2001.